

ESI SAIMNIEKS SAVĀ MĀJĀ!

Interreg
Baltic Sea Region

Co-funded by
the European Union

ENERGY TRANSITION
RenoWave

Padomi daudzdzīvokļu māju pārvaldniekiem, apsaimniekotājiem un iedzīvotājiem

Šis materiāls ir izstrādāts, lai palīdzētu informēt un iesaistīt mājas iedzīvotājus ceļā uz ēkas atjaunošanu.

Ja esat

- aktīvs dzīvokļa īpašnieks vai īrnieks;
- daudzdzīvokļu mājas vecākais vai pārvaldnieks;
- mājas apsaimniekotājs.

Un

- jums rūp mājas tehniskais stāvoklis;
- jūs vēlaties samazināt enerģijas patēriņu un izmaksas;
- jūsu mājā ir palielināties remontdarbu skaits un to apmērs;
- jūs vēlaties uzlabot iekštelpu klimatu;
- jūs saredzat iespējas paaugstināt īpašuma vērtību;
- jūs vēlaties pārliecināt citus daudzdzīvokļu mājas iedzīvotājus par ēkas atjaunošanas nepieciešamību.

Esam apkopojuši vairākus padomus un argumentus, kas jums noderēs sarunās ar iedzīvotājiem.

RenoWave projekta komanda zina, ka pārliecināt citus par ēkas atjaunošanu nav viegls uzdevums. Dažreiz pat sasaukt pirmo daudzdzīvokļu mājas sapulci ir gana liels izaicinājums. Nozīmīga loma ir mājas vecākajam, apsaimniekotājam un jebkuram citam, kurā iedzīvotāji ieklausās un kuram uzticas. Svarīga ir efektīva komunikācija, argumenti un citu māju pieredzes stāsti. Šajā materiālā ir apkopotas **8 tēmas** ar padomumiem, kas var palīdzēt pārliecināt citus par nepieciešamību sākt rūpēties par savu māju un to atjaunot.

SATURS

Par RenoWave projektu.....01

Jūsu māja strauji noveco. Vai esat gatavs par to rūpēties?.....02

Kā novērtēt savu daudzdzīvokļu māju?

Mājas – tā ir ne tikai vieta, kur dzīvot. Tā ir vieta, kur justies droši.....04

Cik daudz avārijas darbus steigsiet novērst?

Vai jūsu māja apdraud veselību?.....06

Kādas veselības problēmas var rasties neatjaunotā ēkā?

Vai ēkas atjaunošana ilgtermiņā atmaksāsies?...07

Kā ēkas atjaunošana var samazināt enerģijas patēriņu?

Kā runāt ar tiem, kuri izvairās un nevēlas rūpēties par savu māju?.....08

Kādi ir visbiežāk uzdotie jautājumi?

Kvartālu pieeja daudzdzīvokļu ēku atjaunošanā..11

Kas ir kvartālu pieeja un kādi ir tās ieguvumi?

Pat viens cilvēks var paveikt daudz.....12

Kā uzlabot komfortu telpās un samazināt siltumenerģijas patēriņu?

Ilgspējīgas ēkas - ilgtspējīgai dzīvei.....13

Kā ēku atjaunošana var palīdzēt mazināt klimata pārmaiņas?

Par RenoWave projektu

Lai palīdzētu iedzīvotājiem virzīties ceļā uz savas daudzdzīvokļu mājas atjaunošanu, kopš 2024. gada aprīļa Vidzemes plānošanas reģiona teritorijā darbojas **Vidzemes EnergoGids**. Tas ir bezmaksas informatīvais atbalsta punkts, kas piedāvā iespēju iedzīvotājiem gan klātienē, gan attālināti satīties ar energoefektivitātes ekspertu un uzdot savu jautājumu par ēkas atjaunošanas soļiem.

RenoWave projekta galvenais mērķis ir veicināt daudzdzīvokļu ēku atjaunošanu Baltijas jūras reģiona valstīs, izveidojot informatīvos atbalsta punktus - vienas pieturas aģentūras. Informatīvā atbalsta punkta uzdevums ir sniegt informāciju un konsultācijas par daudzdzīvokļu ēkas energoefektivitātes paaugstināšanas iespējām, ēkas atjaunošanas procesu, kā arī par ēkas apsaimniekošanu pēc paveiktajiem darbiem.

Latvijā projektu RenoWave īsteno Vidzemes plānošanas reģions un Baltijas Vides Forums. Tas tiek ieviests Interreg Baltijas jūras reģiona programmas 2021.-2027. gadam ietvaros ar Eiropas Reģionālās attīstības fonda atbalstu.

RenoWave projekta partneri:

LATVIJĀ

- Vidzemes plānošanas reģions (www.vidzeme.lv)
- Baltijas Vides Forums (www.bef.lv)

ZVIEDRIJĀ

- Dalarnas apgabala pašvaldība (www.lansstyrelsen.se)
- Ziemeļzviedrijas energoefektivitātes aģentūra (<https://energikontornorr.se>)

SOMIJĀ

- Lapēnrantas pilsēta (www.lappeenranta.fi)

VĀCIJĀ

- Brēmerhāfenes pilsēta (www.bremerhaven.de)
- Mājokļu iniciatīva Austrumeiropai (www.iwoev.org/de)

IGAUNIJĀ

- Veru apriņķa attīstības centrs (<https://vorumaa.ee>)

LIETUVĀ

- NVO "Atjaunosim pilsētu" (<https://amiestas.lt>)

POLIJĀ

- Malopolskas reģiona pašvaldību un pilsētu asociācija (www.sgpm.krakow.pl)
- Polijas Energoefektivitātes fonds (<https://fewe.pl>)

Atbalsts daudzdzīvokļu ēku atjaunošanai

Iedzīvotājiem daudzdzīvokļu māju renovācija un siltināšana ir un būs aktuāla vēl ilgi. Lai atbalstītu iedzīvotājus un palīdzētu uzlabot mājokļu energoefektivitāti, valsts veido atbalsta programmas, kas palīdz ātrāk īstenot renovāciju un ar finansiālu atbalstu veicina šo siltināšanas projektu ātrāku atmaksāšanos.

2025. gada pirmajā pusgadā tiks atklāta jauna ES fondu daudzdzīvokļu mājām paredzēta ALTUM programma, kuras kopējais apjoms būs vairāk nekā 170 miljoni eiro. Aicinām sekot informācijai ALTUM mājas lapā <https://www.altum.lv/> un savlaicīgi gatavot savas mājas renovācijas projektu.

www.interreg-baltic.eu/project/RenoWave

#Interreg #MadeWithInterreg
#RenoWave_BSR

Vairāk par Vidzemes EnergoGidu
uzziniet:

www.vidzeme.lv

Pārpublicēšanas, citēšanas vai cita veida izmantošanas gadījumā atsauce uz šo materiālu un projektu "Vienas pieturas aģentūras paplašinātais modelis, lai palielinātu daudzdzīvokļu ēku fonda renovāciju Baltijas jūras reģionā" (RenoWave) ir obligāta.

Jūsu māja strauji noveco.

Vai esat gatavs par to rūpēties?

Vizuāli novērtējiet ēku un apziniet esošās problēmas: Mājas sapulcē skaidri norādiet problēmas un trūkumus, kas saistīti ar pašreizējo ēkas stāvokli - dziļas un plašas plaisas sienās, ūdens uzkrāšanās bēniņos, pie pamatiem, pelējuma un mitruma pazīmes un citas.

Kā novērtēt savu ēku, izmantojot datus balstītus argumentus?

Apziniet, kādus datus jūs varat apkopot par savu daudzdzīvokļu māju. Padomājiet, cik daudz enerģijas patērē jūsu ēka vai jums ir energoefektivitātes sertifikāts un kāda ir jūsu ēkas energoefektivitātes klase. Uzziniet, vai iepriekš ēkai ir veikts tehniskais apsekojums un sagatavots novērtējums par ēkas konstrukcijām. Daži no datiem, kurus ir vērts apzināt:

- **Ēkas kopējā platība (m²)**
- **Ēkas dzīvojamā platība (m²)**
- **Ēkas enerģijas patēriņš:** apkures un elektroenerģijas patēriņš (kWh/m²/gadā)
- **Siltuma zudumi:** termogrāfijas pārbaudes rezultāti
- **Izmaksas par enerģiju:** izdevumi par apkuri, elektrību un ūdens uzsildīšanu
- **Apsaimniekošanas izmaksas:** remonts, uzturēšana, ekspluatācijas izmaksas

Ja pazīstat kādu, kurš dzīvo līdzīgā ēkā un jau ir veicis ēkas atjaunošanu, pajautāji par rezultātiem. Protams, katrai ēkai ir savas īpatnības un atšķirīgs uzlabojumu potenciāls, taču pirms atjaunošanas procesa uzsākšanas šis pirmais novērtējums var sniegt noderīgu ieskatu.

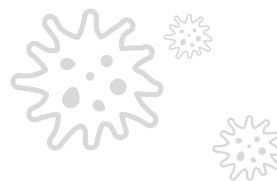
JŪSU ĒKAS RĒĶINI PAR ELEKTRĪBU UN SILTUMU VAR BŪT SPĒCĪGS RĀDĪTĀJS TAM, KA ĒKAI NEPIECIEŠAMA ATJAUNOŠANA.

Jūsu māja strauji noveco.

Vai esat gatavs par to rūpēties?

Novērtējiet ēkas vizuālās problēmas: Noskaidrojiet no mājas iedzīvotājiem, kādas ir tipiskākās problēmas un izaicinājumi, ar kuriem tie ikdienā saskaras, dzīvojot šajā mājā. Iespējams, ir risinājumi, kurus jūs varat ieviest jau tagad, neveicot lielus ieguldījumus.

Kā novērtēt ēku, ja neesat speciālists?

Daudzdzīvokļu ēkas, kas celtas laikā no 1950. līdz 1980. gadam, ir nokalpojušas un tām ir vajadzīgi uzlabojumi, lai samazinātu siltumenerģijas zudumus. Siltumenerģijas zudumi rodas caur jumtu, sienām, logiem un durvīm. Būtisks ir ēkas tehniskais stāvoklis.

Pat, ja neesat būvniecības eksperts, varat novērtēt savas mājas tehnisko stāvokli. Ir vizuāli saskatāmas pazīmes, kas norāda, ka ar māju kaut kas nav kārtībā un ir jāsāk domāt par atjaunošanas pasākumiem. Paskatieties uz savu māju ar "kritisku aci".

Ja ārsienas nav izolētas un ja tajās ir acīmredzamas **plaisas un spraugas**, varat būt drošs, ka šajā vietā veidojas siltuma zudumi.

Veci koka logi vai plaisas un spraugas ap logu rāmjiem un durvīm liecina, ka šīs ir vietas, caur kurām siltums aizplūst no ēkas. Tas arī rada caurvēju dzīvoklī, tādējādi samazinot iekštelpu temperatūru.

Ja ziemas laikā, kad ārā ir auksts un veidojas sniega kārtā, uz jumta novērojāt **lāstekas**, jums vajadzētu uztraukties ne tikai par savu drošību, bet arī par siltuma daudzumu, kas tiek zaudēts caur ēkas jumtu.

Vai esat saskārušies ar problēmu ziemā, kad ārā ir ļoti auksts un uz logiem no iekšpuses kondensējas ūdens, un tas sasalst? Tas varētu liecināt par to, ka relatīvais gaisa mitrums jūsu dzīvoklī ir pārāk augsts (>60-70%), parasti tam vajadzētu būt vidēji 40-60%.

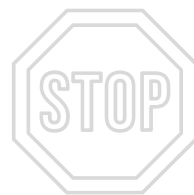
Augsts mitruma līmenis izraisa pelējumu. Tā ir vēl viena vizuāla pazīme, ka ēka un ventilācija nav labā stāvoklī.

APLŪKOJIET SAVU MĀJOKLI AR "KRITISKU ACI". VAI ESAT APMIERINĀTI AR TO, KO REDZAT?

Mājas – tā ir ne tikai vieta, kur dzīvot. Tā ir vieta, kur justies droši.

Mājai jābūt drošai gan tās iedzīvotājiem, gan garāmgājējiem: Mājas sapulcē pārrunāriet drošības apdraudējumus un riskus, kas saistīti ar pašreizējo ēkas stāvokli. Drošības apsvērumi bieži vien ir pārliecinoši iemesli ēkas virzībai uz atjaunošanu.

Cik daudz avārijas darbus steigsim novērst?

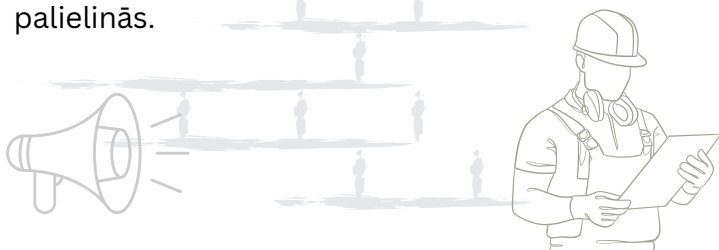
Ēkas konstrukcijas: Ēkas pašreizējais stāvoklis var apdraudēt iemītniekus, ja nesošās konstrukcijas ir bojātas. Plaisas, nesošo elementu nolietojums vai pamatu bojājumi var izraisīt ēkas pilnīgu vai daļēju sabrukšanu.

Ugunsbīstamība: Novecojušas elektroinstalācijas, atbilstošu ugunsdzēsības iekārtu trūkums vai viegli uzliesmojoši materiāli ēkā var ievērojami palielināt ugunsgrēka risku. Ēkā var trūkt piemērotu avārijas izeju vai ugunsdrošu barjeru, tādējādi apdraudot ēkas iemītniekus ugunsgrēka gadījumā.

Pelējums un azbests: Ventilācijas trūkums var izraisīt pelējuma veidošanos, kas rada risku iedzīvotāju veselībai, tostarp elpošanas grūtības un alerģijas. Turklāt vecākās ēkās var atrasties azbests, kas, ja tas tiek bojāts ēkas atjaunošanas laikā, var izdalīt gaisā kaitīgas šķiedras, izraisot nopietnas veselības problēmas, piemēram, plaušu vēzi.

Drošības apsvērumi: Novecojošas ēkas bieži kļūst par ielaušanās, vandalisma un noziedzīgu darbību mērķi. Ēkas atjaunošana var uzlabot drošības pasākumus, piemēram, uzstādot novērošanas sistēmas, apgaismojumu un drošas ieejas, tādējādi samazinot noziedzības risku un uzlabojot apkārtējās teritorijas drošību.

Daudz lielāks dzīvokļu applūšanas risks, kas rada finansiālus zaudējumus. Novecojušu inženiertehnisko sistēmu (apkures, karstā ūdens, aukstā ūdens, kanalizācijas) dēļ šie riski palielinās.

Mājas – tā ir ne tikai vieta, kur dzīvot. Tā ir vieta, kur justies droši.

Ar kādām sekām iedzīvotāji saskarsies, ja ēka tiks atzīta par bīstamu?

Rīkojums ēku pamest: Ja ēka tiek atzīta par nedrošu dzīvošanai, būvvalde vai pašvaldība var izdot rīkojumu par iedzīvotāju evakuāciju.

Ēku īpašnieki, kuru ēkas ir avārijas stāvoklī, var tikt saukti pie atbildības par jebkurām traumām vai zaudējumiem, kas radušies ēkas nedrošo apstākļu dēļ. Ja ēka rada dzīvībai bīstamas situācijas, piemēram, apdraud garāmgājējus, dzīvokļu īpašniekiem var draudēt tiesvedība, soda naudas vai smagākos gadījumos – pat kriminālatbildība.

Samazinās īpašuma vērtība: Ēkas, kas atzītas par bīstamām, bieži vien tiek "slēgtas" vai atzītas par bīstamām dzīvošanai, kā rezultātā ievērojami samazinās īpašuma vērtība. Tas var radīt finansiālus zaudējumus dzīvokļu īpašniekiem.

Izmaksu salīdzinājums:

Ēkas atjaunošanas izmaksas: Lai gan ēkas atjaunošana var radīt ievērojamus sākotnējos izdevumus, ilgtermiņā atjaunošana bieži vien ir izdevīgāka nekā avārijas darbu novēršana. Atjaunošanas izmaksas var ietvert konstrukciju remontus, elektroinstalācijas un inženiersistēmu modernizāciju, drošības elementu uzstādīšanu, to atbilstību būvniecības normatīvajiem aktiem.

Neapzinātās izmaksas: Atjaunošanas atlikšana vai vispār atteikšanās no ēkas atjaunošanas var novest pie tā, ka remontdarbu skaits pieaugs. Jebkurā gadījumā pienāks brīdis, kad būs jālabo ēkas jumts, jāstiprina pamati un jāveic citi ēkas uzturēšanas darbi.

**NEPĀRTRAUKTU AVĀRIJAS DARBU
VEIKŠANA IZMAKSĀ VAIRĀK NEKĀ
ĒKAS PILNĪGA ATJAUNOŠANA.**

Vai jūsu māja apdraud veselību?

Vērsiet uzmanību uz veselību: Nevienmērīga iekštelpu gaisa temperatūra, mitrums un pelējums var ietekmēt iedzīvotāju pašsajūtu un radīt veselības problēmas.

Kādas veselības problēmas var rasties neatjaunotā ēkā?

Vai esat kādreiz domājis, ka jūsu mājoklis var ietekmēt jūsu veselību? Var! Tā kā mēs aptuveni 90 % laika pavadām telpās, ir būtiski rūpēties par klimatu iekšējās telpās. Aukstums, slikta telpu ventilācija var veicināt pelējuma, sēnīšu un mājas putekļu ērcīšu vairošanos, kas pastiprina elpceļu slimības un alerģijas. Turklāt pārāk auksti mājokļi palielina depresijas un trauksmes risku.

Piemēram, vecāka gadagājuma cilvēki un bērni ir īpaši jutīgi pret pārāk aukstu vai pārāk karstu iekštelpu temperatūru. Vecāka gadagājuma cilvēkiem ir samazināta ķermeņa temperatūras regulēšanas funkcija, tāpēc tie ir mazāk noturīgi pret ekstrēmām temperatūras svārstībām. Bērniem, kuri ir pakļauti aukstai, mitrai un slikti vēdinātai mājas videi, ir vairāk nekā divas reizes lielāka iespēja saslimt ar tādām elpošanas ceļu problēmām kā astma un bronhīts. Auksti mājokļi negatīvi ietekmē bērnu mācību sasniegumus un emocionālo labsajūtu.

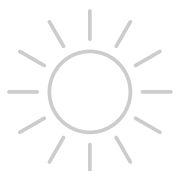
Nepiemērots iekštelpu klimats var ietekmēt arī jūsu darba produktivitāti. Vairāki pētījumi, kas veikti skolās un birojos, liecina, ka apgaismojums, gaisa temperatūra, ventilācija un akustika ietekmē koncentrēšanos un darba ražīgumu. COVID-19 parādīja, ka jūsu mājas var būt arī "jūsu birojs", tāpēc ir svarīgi apzināties, kā iekštelpu klimats var ietekmēt jūsu darba efektivitāti.

Atjaunojot savu mājokli, jūs gūstat labumu ne tikai no enerģijas ietaupījuma, samazinātiem rēķiniem par enerģiju un labāka vizuālā izskata, bet arī uzlabosiet savu veselību. Labs iekštelpu klimats samazina slimības dienu skaitu gadā.

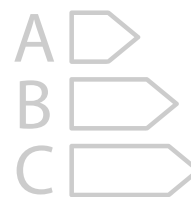
- Ēku energoefektivitāte uzlabo dzīves vidi un uzlabo iedzīvotāju labklājību.
- Labāka izolācija nodrošina vienmērīgāku gaisa temperatūru dzīvokļos.
- Efektīva ventilācija uzlabo gaisa kvalitāti un novērš sliktas smakas izplatīšanos starp telpām un dzīvokļiem.
- Labi izolētas sienas un logi slāpē troksni un samazina caurvēju.

ENERGOEFEKTIVITĀTE UZLABO JŪSU DZĪVES VIDĪ!

Vai ēkas atjaunošana ilgtermiņā atmaksāsies?

Uzsveriet ilgtermiņa ietaupījumus: Parādiet, kā ēkas atjaunošana var radīt ilgtermiņa izmaksu ietaupījumus. Uzsveriet energoefektivitātes uzlabojumu potenciālu - samazināt ēkas apsaimniekošanas, apkures izmaksas un palielināt īpašuma vērtību.

Kā ēkas atjaunošana var samazināt enerģijas patēriņu?

Plānojot atjaunošanas darbus, ir iespējams ēkā ieviest papildu uzlabojumus. Piemēram, uzstādīt saules paneļus uz ēkas jumta. Pašu enerģijas ražošana, izmantojot saules enerģiju, samazinās enerģijas iegādes izmaksas. Turklāt saules paneļi var nodrošināt daļu no ēkas enerģijas patēriņa, kas ir īpaši izdevīgi, ja ēka patērē daudz enerģijas kopējā apgaismojumā un kopējo telpu vajadzībām.

Izmantojot mūsdienīgākas apkures un ventilācijas sistēmu tehnoloģijas, kas nodrošina arī enerģijas patēriņa monitoringu, ir iespējams daudz labāk pārvaldīt ēku. Mūsdienīgas sistēmas ļauj precīzi kontrolēt temperatūru katrā dzīvoklī un koplietošanas telpās, kas nodrošina ne tikai ērtāku dzīves vidi, bet arī samazina nevajadzīgu enerģijas patēriņu. Ar šīm tehnoloģijām tiek veikta arī enerģijas patēriņa analīze, kas palīdz atklāt iespējas vēl lielākiem ietaupījumiem.

Tādējādi daudzdzīvokļu ēkas atjaunošana, lai uzlabotu energoefektivitāti, var palielināt tās tālākpārdošanas vai īres vērtību, nodrošinot ieguldījumu atdevi. Energoefektīvās ēkās dzīvokļu īres cenas bieži vien ir augstākas, un tās pievilina potenciālos pircējus, kas meklē zemas uzturēšanas izmaksas. Dzīvokļu vērtība neatjaunotās ēkās laika gaitā samazinās, jo, nesniedzot ieguldījumus energoefektivitātē, ēka kļūst mazāk pievilcīga tirgū. Turklāt energoefektivitātes uzlabošana palīdz saglabāt ēkas vērtību ilgtermiņā, jo tā atbilst mūsdienu vides prasībām un ir pievilcīgāka potenciālajiem pircējiem.

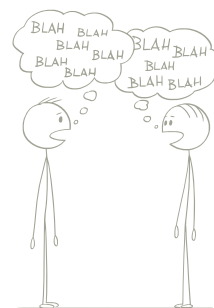
Noskaidrojiet, vai un kādu atbalstu piedāvā jūsu pašvaldība daudzdzīvokļu ēku atjaunošanas procesā, piemēram, dokumentācijas sagatavošanā. Dažas pašvaldības piedāvā finansiālu palīdzību vai konsultācijas, lai atbalstītu ēku energoefektivitātes uzlabošanu, un šādu programmu izmantošana var ievērojami samazināt atjaunošanas sākotnējās izmaksas. Līdzfinansējums var arī palīdzēt pārvarēt budžeta ierobežojumus, padarot ēkas renovāciju pieejamāku iedzīvotājiem un samazinot nepieciešamās investīcijas.

JŪSU ŠODIENAS IEGULDĪJUMS ĒKAS ATJAUNOŠANĀ BŪS IEGULDĪJUMS JŪSU NĀKOTNĒ!

Kā runāt ar tiem, kuri izvairās un nevēlas rūpēties par savu māju?

Uzklausiet dažādus iedzīvotāju viedokļus: Mājas sapulču organizēšana nav viegls uzdevums, jo īpaši ar negatīvi noskaņotiem iedzīvotājiem. Uzklausiet katru viedokli un mēģiniet saprast, kāpēc kāds no iedzīvotājiem izvairās no atbildības un ir negatīvi noskaņots. Iesaistiet šos iedzīvotājus sarunās un lēmumu pieņemšanā.

Identificējiet un uzsāciet **individuālas sarunas** ar ēkas iedzīvotāju/-iem, kuri nevēlas iesaistīties lēmumu pieņemšanā un kuri skaļi pauž savu nostāju pret ēkas atjaunošanu. Skaļākās balsis visbiežāk tiek sadzirdētas un tām ir liels spēks pārliecināt arī citus. Tāpēc ir jāizveido savstarpēja uzticība.

MĀJAS ATJAUNOŠANA IR KOMANDAS DARBS. JŪSU VIEDOKLIS MUMS IR SVARĪGS. CIENĪSIM VIENS OTRU!

Aicinot uz mājas sapulci iedzīvotājus, iepriekš informējiet par sarunu tematiem. Nodrošiniet, ka sapulcei ir skaidra un strukturēta **dienaskārtība**, kurā ir noteikts laiks katram jautājumam. Tas palīdzēs uzturēt fokusu. Ja kāds novirzās no tēmas vai kļūst agresīvs, jūsu uzdevums ir atgādināt par dienaskārtību un lūgt turpināt diskusiju par konkrēto jautājumu. Mēģiniet novirzīt sarunu uz konstruktīvu risinājumu meklēšanu.

Dodiet iedzīvotājiem iespēju izteikties. Uzklausot iedzīvotājus, jūs ne tikai iegūstat labāku izpratni par viņu viedokli, bet arī radīsiet pozitīvu atmosfēru, kurā cilvēki jutīsies novērtēti. Ieklausieties cilvēku bažās un emocijās. Piemēram, sakot: "Es redzu, ka šis jautājums rada daudz emociju, un tas ir pilnīgi saprotami," tā jūs varat mazināt spriedzi.

Ne tikai runājiet par problēmām, bet arī piedāvāiet konkrētus risinājumus. Tas var palīdzēt pārvērst negatīvu attieksmi par konstruktīvu diskusiju. Aiciniet negatīvi noskaņotus iedzīvotājus piedāvāt savus risinājumus vai **piedalīties lēmumu pieņemšanā**. Tas var palielināt atbildības sajūtu un samazināt negatīvas emocijas.

Pēc sapulces sagatavojiet īsu **kopsavilkumu** par apspriesto un pieņemtajiem lēmumiem. Nosūtiet to visiem dalībniekiem, lai tie redzētu, ka visi viedokļi ir ņemti vērā.

Pārliecinieties, ka pieņemtie lēmumi tiek īstenoti, un informējiet dalībniekus par progresu. Tas veicinās uzticēšanos un sadarbību nākotnē.

Kā runāt ar tiem, kuri izvairās un nevēlas rūpēties par savu māju?

Sadarbība ar iedzīvotājiem, kuri ir negatīvi noskaņoti par mājas atjaunošanu, prasa rūpīgu pieeju un mērķtiecīgu komunikāciju.

Esam apkopojuši jautājumus un atbildes, kas var noderēt saziņā ar mājas iedzīvotājiem.

Kādas ir iespējamās sekas, ja neatjaunosim ēku?

- Īpašuma vērtība samazinās.
- Palielinās avāriju darbu skaits.
- Drošības apsvērumi.
- Sarežģītāk atrast īrniekus.
- Paaugstinās ēkas apsaimniekošanas/uzturēšanas izmaksas.
- Būvniecības un projektēšanas izmaksas ar katru gadu pieaug.

Vai varam atlikt ēkas atjaunošanu uz vēlāku laiku?

- Noskaidrojiet, vai nama iedzīvotāji jūtas droši un apmierināti, dzīvojot savā mājā.
- Izvērtējiet ēkas atjaunošanas izmaksas šobrīd un to potenciālo pieaugumu pēc 5 gadiem.
- Izvērtējiet, kādi šobrīd ir steidzamākie darbi ēkā, lai novērstu iespējamus draudus.
- Apsveriet ilgtermiņa ietekmi uz īpašuma vērtību un ilgtspēju.
- Izpētiet alternatīvus risinājumus vai pagaidu pasākumus, lai risinātu steidzamākās ēkas problēmas.

Cik izmaksās ēkas atjaunošana un vai ēkas iedzīvotāji var to atļauties?

- Apziniet mājas uzkrājumu un noskaidrojiet, cik liela summa ir nepieciešama dokumentācijas sagatavošanai, virzot ēku uz atjaunošanu.
- Sniedziet informāciju iedzīvotājiem par iespējamo līdzfinansējumu, kuru Latvijā nodrošina ALTUM.
- Pārliecinieties, ka ēkas atjaunošana ir īstenojama iedzīvotāju finansiālo iespēju robežās.
- Avārijas darbu skaits neatjaunotā ēkā pieaug. Cik daudz šie darbi izmaksās ilgtermiņā?
- Ja iespējams, atrodiet līdzīga tipa ēku, kas nesen atjaunota. Uzaiciniet tās pārstāvjus uz savas mājas sapulci.

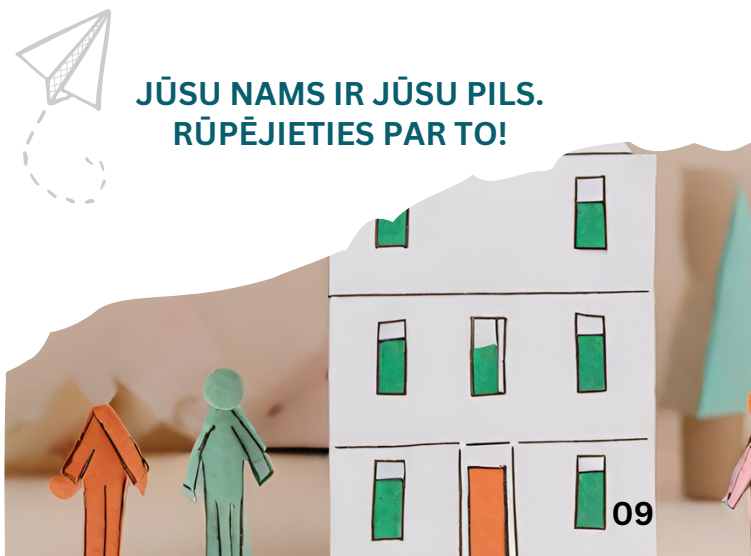
Kā atjaunot ēku, ja iedzīvotājiem ir bažas par būvdarbu izmaksām?

- Uzziniet par iespējamo atbalstu no pašvaldības un ALTUM.
- Noskaidrojiet, kādus kreditēšanas nosacījumus piedāvā komercbankas.
- Rūpīgi veiciet cenu aptauju gan dokumentācijas sagatavošanas laikā, gan arī būvdarbu veicēju izvēlē.
- Ieguldiet energoefektīvos uzlabojumos, kas ilgtermiņā var sniegt izmaksu samazinājumu par siltumu un elektrību.
- Izveidojiet ēkas apsaimniekošanas plānu, lai novērstu dārgus remontdarbus un pagarinātu ēkas dzīvotspēju pēc tās atjaunošanas.
- Izvērtējiet iespēju daudzdzīvokļu ēku atjaunot, izmantojot energoefektivitātes pakalpojuma līgumu (EPL), kas var mazināt tehniskos un finansiālos riskus iedzīvotājiem.

Citi jautājumi, kas var tikt uzdoti:

- *Vai ēkas atjaunošana ir tik tiešām nepieciešama?*
- *Kādi ir pagaidu risinājumi vai remontdarbi, kurus varam atļauties jau šodien?*
- *Kā būvdarbi ietekmēs iedzīvotāju ikdienu ēkā?*
- *Kādas būs ilgtermiņa sekas, ja neatjaunosim ēku?*
- *Vai var noteikt būvdarbu prioritātes un neveikt pilnīgu ēkas atjaunošanu?*

**JŪSU NAMS IR JŪSU PILS.
RŪPĒJĒTIES PAR TO!**

Kā runāt ar tiem, kas izvairās un nevēlās rūpēties par savu māju?

Stratēģijas, ko varat izmantot saziņā ar iedzīvotājiem:

Veidojiet saikni

Veltiet laiku, lai nodibinātu pozitīvas attiecības ar mājas iedzīvotājiem. Izrādiet patiesu interesi par iedzīvotāju raizēm un centieties izprast to pretargumentus.

Klausieties

Ēkas atjaunošana ir nozīmīgs solis katram mājas iedzīvotājam, jo tās būs pārmaiņas. Parādiet, ka novērtējat iedzīvotāju viedokli, aktīvi uzklausat teikto un rodot kopīgus kompromisus.

Identificējiet kopīgus mērķus

Atrodiet kopsaucēju, uzsverot kopīgus mērķus, piemēram, drošības paaugstināšana, īpašuma vērtības palielināšana vai vēsturiskās nozīmes saglabāšana. Uzsveriet, kā atjaunošanas projekts atbilst iedzīvotāju interesēm un prioritātēm.

Sniedziet informāciju

Nodrošiniet datus un piemēros balstītu informāciju par ēkas atjaunošanas priekšrocībām. Tie var būt citu māju piemēri, veiktais ēkas apsekojums, kas parāda steidzamu nepieciešamību veikt atjaunošanu vai arī lielais siltumenerģijas patēriņš ēkā un izmaksas.

Apziniet esošos riskus

Informējiet par iespējamajiem izaicinājumiem un riskiem, kas var rasties ēkas atjaunošanas laikā un ietekmēt gan darbu kvalitāti, gan izmaksas un projekta izpildes termiņus. Centieties vienoties par iespējamajiem risinājumiem un piedāvājiēt riska mazināšanas stratēģijas.

ideas

Aktīvi iesaistiet procesā

Iedzīvotāju iesaistīšana palīdz nodrošināt, ka lēmumi ir ilgtspējīgi un pieņemti ar visaptverošu izpratni par to ietekmi. Tas palīdz izvairīties no kļūdām, kas varētu rasties, ja ignorētu iedzīvotāju vajadzības.

Izceliet līderības prasmes

Sadarbojaties ar "skaļākajiem" un aktīvākajiem mājas iedzīvotājiem. Piedāvājiēt viņiem iespēju uzņemties vadošās lomas vai vadīt konkrētus ar projektu saistītus uzdevumus, kas var palīdzēt justies novērtētiem un ieinteresētiem projekta panākumos.

Sviniet panākumus kopā

Uzslavējiēt un kopā sviniet sasniegtos soļus, kas saistīti ar ēkas atjaunošanas gaitu. Svinot atjaunošanas soļus, tiek atzīmēti sasniegumi un paveiktais darbs, kas var motivēt iesaistītās personas turpināt darbu ar lielāku entuziasmu un apņēmību.

Saglabājiēt caurspīdīgumu

Procesa caurspīdīgums veicina uzticību starp visām iesaistītajām pusēm, ieskaitot iedzīvotājus, projektu vadītājus, finansētājus un pašvaldību. Kad cilvēki redz, ka process ir atklāts un saprotams, tie vairāk uzticas, ka projekts tiks īstenots godīgi un profesionāli.

Kvartālu pieeja daudzdzīvokļu ēku atjaunošanā

Sarunājaties ar citu māju apsaimniekotājiem un aktīvākajiem iedzīvotājiem:

Noskaidrojiet, kādi ir blakus esošo daudzdzīvokļu ēku nākotnes plāni. Iepazīstieties ar šo māju vecākajiem, apsaimniekotājiem vai biedrību pārstāvjiem. Iespējams jums ir kopīgi mērķi.

Kas ir kvartālu pieeja?

Kvartālu pieeja daudzdzīvokļu ēku atjaunošanā nozīmē, ka vienlaicīgi tiek atjaunotas vairākas daudzdzīvokļu ēkas viena pagalma, apkaimes vai ciema ietvaros. Kvartālu pieeja ir īpaši piemērota pilsētvidēs, kur daudzdzīvokļu ēkas bieži vien atrodas cieši blakus, un to kopīga atjaunošana var ievērojami uzlabot iedzīvotāju dzīves kvalitāti un pilsētas kopējo izskatu.

Kvartālu pieeja var ietvert ne tikai vairāku ēku vienlaicīgu atjaunošanu, bet arī pagalmu, ceļu, apgaismojuma un citu sabiedrisko vietu labiekārtošanu.

Kādas ir priekšrocības?

Vienlaicīga vairāku ēku atjaunošana var samazināt administratīvos izdevumus, piemēram, atļauju saņemšanai, projektu vadībai un uzraudzībai.

Vairāku ēku vienlaicīga atjaunošana vienā apkaimē var samazināt kopējās materiālu un pakalpojumu izmaksas. Piemēram, piegādes izmaksas lielākā apjomā, pasūtot būvmateriālus, vienuviet izmantojot to pašu celtniecības tehniku, darba spēku un veicot vienotu iepirkumu.

Iespējams konkrētā apkaimē ir nepieciešama inženiertīklu modernizācija, piemēram, apkures sistēmu uzlabošana vai ūdens/kanalizācijas tīklu maiņa.

JŪS ESAT DAĻA NO LIELĀKAS KOPIENAS. JA JŪSU UN CITAS APKAIMES ĒKAS TIEK ATJAUNOTAS VIENLAICĪGI, IR IESPĒJAMS SAMAZINĀT IZMAKSAS.

Vairāku ēku vienlaicīga atjaunošana ļauj nodrošināt vienotu ēku izskatu visā apkaimē, kas var uzlabot apkaimes vizuālo pievilcību.

Iespēja vienlaicīgi uzlabot arī infrastruktūru, piemēram, ietves, ceļus, apgaismojumu, zaļās zonas, bērnu rotaļu laukumus utt. Tādējādi, sakārtojot arī iekšpagalmus un apkārtējo teritoriju, tiek veicināta arī drošības sajūta.

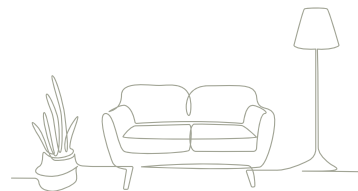
Vienlaikus īstenoti ilgtspējīgi risinājumi, piemēram, zaļie jumti, energoefektīvas sistēmas, lietusūdens savākšanas sistēmas, var sniegt ilgtermiņa ieguvumus.

Kopīgi ēku atjaunošanas darbi var stiprināt sociālās saites starp iedzīvotājiem un veicināt piederības sajūtu vietai un kopienai. Tādējādi tiek veidota arī kolektīvā atbildība, rosinot iedzīvotājus iesaistīties lēmumu pieņemšanā.

Pat viens cilvēks var paveikt daudz!

Atgādiniet mājas iedzīvotājiem, ka jau šobrīd ikviens var rūpēties par savu māju un samazināt enerģijas patēriņu, ieviešot energoefektīvus ieradumus.

Ja mājas īpašnieki vēl nav pieņēmuši kopīgu lēmumu par labu ēkas atjaunošanai, mainot savus ieradumus, katrs var panākt enerģijas ietaupījumu un uzlabot iekštelpu klimatu savā dzīvoklī.

Lūk, daži padomi, kā uzlabot komfortu telpās un samazināt siltumenerģijas patēriņu:

Uzraugiet mitruma līmeni telpās, jo pārmērīgs mitrums izraisa pelējuma veidošanos. Optimālais mitruma līmenis dzīvoklī ir vidēji 40-60%. Mērījumus var veikt ar higrometru. Ja rādītājs pārsniedz 60%, ieteicams biežāk vēdināt telpas vai izmantot gaisa sausinātāju.

Vēdiniet telpas vismaz 2-3 reizes dienā uz 5-10 minūtēm, plaši atverot logu. Tas nodrošinās pietiekamu svaiga gaisa apmaiņu, bet neļaus telpām pārmērīgi atdzist.

Pirms ziemas sezonas jāpārbauda logi un, ja nepieciešams, jāveic to apkope un regulēšana. Lai uzlabotu logu funkcionalitāti un energoefektivitāti, iespējams jāmaina logu blīvējuma gumija. Logam jāveras un jāaizveras vienmērīgi bez spriedzes vai pretestības. Ja logs aizveras ar grūtībām, slēgšanas mehānisms var būt nolietojies vai nepieciešama tā regulēšana.

Ja iespējams, noregulējiet logus atbilstoši gadalaikam - vasaras/ziemas režīms. Logu sezonālais režīms ir būtisks, jo vasaras režīms ļauj samazināt spiedienu starp rāmja ārējo daļu un gumijas blīvējumu, kas ļauj gaisam brīvi cirkulēt. Savukārt ziemas režīms darbojas pretēji - spiediens palielinās, siltums paliek iekšpusē.

Diennakts tumšajā laikā ieteicams aizvērt nakts aizkarus, jo loga virsma ir vēsāka un izstaro aukstumu.

Siltā gaisa cirkulācijai ir ļoti svarīgi, lai sildelementi nebūtu aizsegti. Nežāvējiet uz tiem drēbes, neierīkojiet dekoratīvus paneļus, nenovietojiet mēbeles to priekšā un neaizsedziet tos ar bieziem aizkariem, jo tas aizkavē siltuma cirkulāciju telpā.

Uzraugiet sildelementu tehnisko stāvokli. Tiem jābūt bez iekšējiem nosēdumiem. Aizsprostoti sildelementi nodrošina tikai nelielu daļu no paredzētā siltuma, un tādējādi tiek nelietderīgi tērēti finanšu līdzekļi par apkuri.

Aiz sildelementiem novietojiet atstarojošu plēvi, jo tā atstaro siltumu. Radiatori vairs nesildīs mājas ārējo sienu, bet viss siltums paliks telpā, paaugstinot gaisa temperatūru par dažiem grādiem.

Arī pārdomāts mēbeļu izvietojums var palīdzēt uzlabot iekštelpu klimatu. Ja dzīvoklī ir auksta ārsiena, ir labi blakus tai novietot skapi vai lielu grāmatu plauktu, nevis rakstāmgaldus, pie kura ikdienā strādājat. Starp mēbelēm un sienu vēlams atstāt spraugu gaisa cirkulācijai, lai novērstu pelējuma veidošanos.

Pat vienā mājā temperatūra dažādos dzīvokļos var atšķirties, un katram cilvēkam ir atšķirīga komforta temperatūra. Regulējamie radiatori nodrošina tieši tādu siltuma daudzumu, kāds nepieciešams, lai justos ērti.

**IZMĒĢINIET ŠOS PADOMUS UN
UZLABOJIET IEKŠTELPU KLIMATU
SAVĀS MĀJĀS!**

Ilgtspējīgas ēkas - ilgtspējīgai dzīvei!

Rūpes par savu māju ir rūpes arī par apkārtējo vidi: Atjaunojot daudzdzīvokļu mājas, var tikt mazinātas klimata pārmaiņas, vienlaikus gūstot labumu no samazinātām enerģijas izmaksām un uzlabota komforta savās mājās.

Kā ēku atjaunošana var palīdzēt mazināt klimata pārmaiņas?

Eiropas Savienībā ēku sektors, kas ietver gan dzīvojamās, gan komerciālās ēkas, veido aptuveni 40% no visām siltumnīcefekta gāzu emisijām. To atjaunošana un energoefektivitātes uzlabošana var būtiski samazināt kopējās emisijas.

Daudzdzīvokļu ēku atjaunošana var būt nozīmīgs solis klimata pārmaiņu mazināšanā, jo tiek paaugstināta ēku energoefektivitāte un samazināts kopējais enerģijas patēriņš. Gan mājas fasādes un bēniņu siltināšana, gan logu un durvju nomaiņa, gan apkures un ventilācijas modernizācija palīdz samazināt ēkas enerģijas patēriņu.

Atjaunojot ēkas, ir iespējams integrēt saules paneļus vai citas atjaunīgo energoresursu sistēmas, kas samazina fosilo kurināmo izmantošanu, veicina energoneatkarību un samazina arī siltumnīcefekta gāzu emisijas.

Atjaunošanas laikā izmantojot videi draudzīgus un ilgtspējīgus materiālus, tiek samazinātas emisijas, kas rodas materiālu ražošanas un transportēšanas laikā.

Tādi elementi kā pareiza ventilācija, dabiskā dienas gaisma un netoksiski būvmateriāli var uzlabot iedzīvotāju komfortu un veselību, vienlaikus samazinot vajadzību pēc energoietilpīgas apkures, dzesēšanas un mākslīgā apgaismojuma.

Ēkas atjaunošanas projektā var iekļaut klimata noturības pasākumus, lai pielāgotu ēkas klimata pārmaiņu ietekmei, piemēram, ekstremāliem laikapstākļiem un augstākai temperatūrai. Tas var ietvert tādas pasākumus kā ēku norobežojošo konstrukciju noturības uzlabošana, pretplūdu aizsardzības sistēmu uzstādīšana un zaļās infrastruktūras integrēšana lietus ūdeņu pārvaldībai.

**JŪSU ŠODIENAS LĒMUMI IETEKMĒ
JŪS MAZBĒRNU NĀKOTNI!**

Vienas pieturas aģentūras paplašinātais modelis, lai palielinātu daudzdzīvokļu ēku fonda renovāciju Baltijas jūras reģionā (RenoWave)

RENOWAVE PROJEKTA KOMANDA:

Länsstyrelsen
Dalarnas län

Energikontor
Norr

LAPPEENRANTA

VIDZEME
THE ONLY WAY IS UP!

STOWARZYSZENIE
GMIN I POWIATÓW
MAŁOPOLSKI

SEESTADT
BREMERHAVEN

Baltic
Environmental
Forum
BEF
LATVIA

VÕRUMAA
ARENDUSKESKUS

Polish
Foundation
for Energy
Efficiency
est. 1990

RenoWave projekts tiek ieviests Interreg Baltijas jūras reģiona programmas 2021.-2027. gadam ietvaros ar Eiropas Reģionālā attīstības fonda atbalstu. Par tā saturu pilnībā atbild projekta komanda un tas nevar tikt izmantots, lai atspoguļotu Eiropas Savienības uzskatus.